

Odgovori na neka pitanja o poslovanju udruga

Vesna Lendić Kasalo *

U prošlom broju časopisa objavili smo odgovore na neka aktualna pitanja financiranja neprofitnih organizacija iz javnih izvora. U ovom broju objavljujemo odgovore na neka formalno pravna pitanja osnivanja i djelovanja udruga građana, kao smjernice za postupanje samih udruga, ali i pravnih i fizičkih osoba involviranih u njihovo djelovanje.

Osnivači udruge – fizičke i pravne osobe i obavljanje gospodarske djelatnosti

Pitanje: Za osnivanje udruge potrebne su najmanje tri osobe, fizičke ili pravne. Pretpostavljamo da to podrazumijeva tri različite osobe, tj. da ne može jedna fizička osoba i predstavnici dvije pravne osobe biti isti? Npr. Ivan Ivić je fizička osoba, no on je i predstavnik dvije tvrtke koje su osnivači udruge. Što se tiče obavljanja gospodarske djelatnosti - da li se izrada strateških dokumenata, izrada, priprema i provođenje projekata smatra gospodarskom djelatnošću udruge i da li kao takvi onda moraju i biti definirani Statutom udruge?

Odgovor: Osnivači udruge moraju biti tri različite pravne i/ili fizičke osobe i nije moguće da jedna osoba istovremeno bude osnivač kao fizička osoba i predstavnik prave osobe. Udruge su neprofitne, članske organizacije, ali mogu obavljati gospodarsku djelatnost pored djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi utvrđeni statutom, ali ih ne smije obavljati radi stjecanja dobiti za svoje članove ili treće osobe, što znači da višak prihoda nad rashodima ne mogu raspodjeljivati kao dobit, nego koristiti za isključivo za ostvarivanje (neprofitnih) ciljeva zbog koje je udruga osnovana i koji su utvrđeni statutom udruge. Izrada strateških dokumenata, izrada, priprema i provođenje projekata za treće (pravne) osobe su konzultantske usluge i predstavljaju gospodarsku djelatnost.

Obveza JLPS na sklapanje ugovora o financiranju javnih ovlasti sa društvima Crvenog križa

Pitanje: Obraćamo Vam se sa zamolbom za pravnim mišljenjem u odnosu na izravnu dodjelu financijskih sredstava Crvenom križu. Naime, od strane županijskog Društva Crvenog križa izraženo je nezadovoljstvo prijedlogom za sklapanjem Ugovora o izravnoj dodjeli financijskih sredstava uz obvezu podnošenja financijskog izvještaja o utrošenim sredstvima. Napominjemo kako gradovi i općine imaju slična pitanja vezano uz sklapanje ugovora s ustrojstvenim oblicima Hrvatskog

Crvenog križa (gradskim i županijskim organizacijama). Smatramo da je izuzetno važno imati ujednačenu praksu stoga nam je Vaše tumačenje izuzetno bitno. Posebice jer se radi o visokom vrijednostima ugovora koji se sklapaju.

Odgovor: Odredbe Zakona o Hrvatskom Crvenom križu ne isključuju primjenu odredaba iz Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge te pravo na izravnu dodjelu sredstava sukladno uvjetima iz Uredbe istovremeno podrazumijeva sklapanje ugovora o dodjeli sredstava uz obvezu izvješćivanja o utrošenim sredstvima, kako bi kao davatelji sredstava bili u mogućnosti izvršiti kontrolu namjenskog korištenja sredstava. Zakonom o Hrvatskom Crvenom križu (čl. 30.) propisana je zakonska osnova za izravnu dodjelu sredstava i to za rad i djelovanje Službe traženja na razini jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, za što se izdvaja 0,2% sredstava prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te za javne ovlasti i redovne djelatnosti ustrojstvenih oblika Crvenog križa, za što se izdvaja 0,5% sredstava prihoda svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pri čemu se visina prihoda utvrđuje sukladno st. 2. istog članka Zakona. Nesporno je da ova odredba Zakona izričito oslobađa obveze prijave društva Crvenog križa na javni natječaj, odnosno oslobađa obveze JLPS da za dodjelu sredstava društvima Crvenog križa za javne ovlasti raspisuju javni natječaj, ali eksplicitno se ne navodi da se društva Crvenog križa također oslobađa i obveze sklapanja ugovora. Naime, obveza sklapanja ugovora je na strani davatelja javnih sredstava (dakle jedinica lokalne samouprave), čiji su čelnici obveznici potpisivanja izjave o fiskalnoj odgovornosti, kojom garantiraju da su prilikom dodjele javnih sredstava poštivali sve važeće propise. Upravo Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge, koja se primjenjuje i na dodjelu financijskih sredstava za obavljanje određene javne ovlasti povjerene posebnim zakonom, u st. 4. čl. 6. propisuje da je davatelj sredstava, u slučaju kada se financijska sredstva dodjeljuju bez objavljivanja javnog natječaja, obavezan s udrugom kao korisnikom financijskih sred-

stava sklopiti ugovor o izravnoj dodjeli sredstava i poštivati osnovne standarde financiranja vezane uz planiranje financijskih sredstava, ugovaranje, praćenje financiranja, javno objavljivanje i izvještavanje. Ističemo da je i Državni Ured za reviziju u Izvješću o obavljenoj reviziji učinkovitosti dodjeljivanja i korištenja tekućih donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) u 2016. i 2017. godini naložio obvezu poštivanja Uredbe i za financiranje javnih ovlasti društvima Crvenog križa, te da financiranje programa i projekata koje društva Crvenog križa ne obavljaju na temelju javnih ovlasti treba provoditi putem javnog natječaja, u skladu s odredbama Uredbe. Pored toga, Državni ured za reviziju naložio je JLPS-ima od društava Crvenog križa zatražiti dostavu polugodišnjih izvješća o utrošku sredstava, u skladu s odredbama Pravilnika o načinu i rokovima plaćanja sredstava iz prihoda lokalnih jedinica za rad ustrojstvenih oblika Hrvatskog Crvenog križa. Smatramo da sve ovo pridonosi transparentnom upravljanju javnim sredstvima i ni na koji način ne treba utjecati na dobru suradnju jedinica lokalne samouprave sa društvima Crvenog križa, bez obzira je li riječ o financiranju javnih ovlasti ili programa i projekata koje provode na temelju provedenog javnog natječaja i sukladno ugovoru s jedinicom lokalne ili područne (regionalne) samouprave.

Strana udruga - promjena osobe ovlaštene za zastupanje

Pitanje: Strana udruga je registrirana kao strana udruga u Republici Hrvatskoj. Od početka godine se promijenio ravnatelj tj. osoba ovlaštena za zastupanje. Što je potrebno kako bi se u Registru Udruga izvršila navedena promjena?

Odgovor: Upis promjena u Registru stranih udruga za stranu udrugu obavlja se sukladno članku 17. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja Registra udruga i Registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj¹ kojim je propisano da osoba ovlaštena za zastupanje strane udruge u Republici Hrvatskoj podnosi zahtjev za upis promjena: naziva (skraćenog naziva), sjedišta ili adrese sjedišta u Republici Hrvatskoj, ciljeva ili djelatnosti koje će strana udruga obavljati u Republici Hrvatskoj, osobe ovlaštene za zastupanje strane udruge u Republici Hrvatskoj i prestanka djelovanja strane udruge u Republici Hrvatskoj. Osoba ovlaštena za zastupanje izvijestit će nadležno upravno tijelo o promjeni adrese sjedišta strane udruge u državi sjedišta. Promjene se prijavljuju na Obrascu broj 5 – Zahtjev za upis promjena u Registar stranih udruga u Republici Hrvatskoj. Zahtjevu za upis promjena u registar stranih udruga, ovisno o promjeni koja se prijavljuje, prilaže se odluka nadležnog tijela o promjeni, odnosno o prestanku djelovanja strane udruge u Republici Hrvatskoj, ovjerena izjava osobe ovlaštene za zastupanje strane udruge u Republici Hrvatskoj o nepostojanju zapreke iz članka 19. stavaka 2. i 3. Zakona, preslika isprave o identitetu osobe ovlaštene za zastupanje strane udruge u Republici Hrvatskoj kao i ovjereni pri-

jevod na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu navedenih dokumenata.

Obveze udruga u pogledu registra stvarnih vlasnika

Pitanje: Tko se točno smatra stvarnim vlasnikom udruge? Je li to osnivač ili osoba ovlaštena za zastupanje?

Odgovor: Registar stvarnih vlasnika uspostavljen je na temelju članaka 32. do 36. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma² u svrhu sprječavanja zlo-uporabe pravnih subjekata za pranje novca i povezana predikatna kaznena djela te s ciljem povećanja transparentnosti i dostupnosti podataka o stvarnom vlasništvu. Registar stvarnih vlasnika je središnja elektronička baza podataka koja sadrži podatke o stvarnim vlasnicima, a sadržaj, struktura, način upisa te dostupnost podataka propisan je Pravilnikom o registru stvarnih vlasnika³. Stvarnim vlasnikom smatra se svaka fizička osoba (ili osobe) koja je konačni vlasnik stranke ili kontrolira stranku ili na drugi način njome upravlja, uključujući onu fizičku osobu (osobe) koja izvršava krajnju učinkovitu kontrolu nad pravnom osobom. Na temelju članka 32. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma pravni subjekti koji su dužni u Registar upisati podatke o svom stvarnom vlasniku (stvarnim vlasnicima) su: trgovačka društva, podružnice stranih trgovačkih društava, udruge, zaklade i ustanove kojima RH ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nije jedini osnivač. Kako Zakonom o udrugama nije moguće ostvariti vlasništvo nad udrugom, Pravilnik se u ovom slučaju primjenjuje na odgovarajući način.

Pravilnikom o registru stvarnih vlasnika (čl. 6.) propisano je da za one udruge za koje je u matičnom registru (Registar udruga u RH) upisan OIB osobe ovlaštene za zastupanje, Financijska agencija (FINA) će elektroničkim putem, u rokovima propisanim Pravilnikom, jednokratno inicijalno iz Sustava OIB-a preuzeti podatke o osobi ovlaštenoj za zastupanje (osobama ovlaštenim za zastupanje) udruge i te podatke preuzeti u Registar kao podatke o stvarnom vlasniku (stvarnim vlasnicima) udruge. **Osobe ovlaštene za zastupanje će se za potrebe Registra smatrati „vlasnikom udruge“.** Ovi podaci obuhvaćaju: OIB fizičke osobe, ime i prezime, dan, mjesec i godinu rođenja, državu prebivališta i državljanstvo (državljanstva). Ako je stvarni vlasnik strani državljanin kojemu nije dodijeljen OIB, tada umjesto OIB-a Registar sadrži podatak o vrsti, broju, izdavalatelju, državi i datumu isteka važenja identifikacijske isprave stranog državljanina. Ukoliko nije moguće identificirati fizičku osobu (osobe) iz članka 28. stavka 1. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, stvarnim vlasnikom udruge može se smatrati svaka fizička osoba ovlaštena za zastupanje. Pravilnikom se propisuje rok upisa podataka o stvarnim vlasnicima u Registar, a on je za udruge od 1. srpnja 2019. do 31. prosinca 2019. Udruga je, nakon inicijalnog upisa, dužna izvršiti sve sljedeće promjene podataka u Registru na način i u rokovima propisanim

² NN, br. 108/17, 39/19 i 151/22

³ NN, br. 53/19 i 1/20

¹ NN, br. 4/15, 14/20 i 39/24

Pravilnikom. Tek **ukoliko dođe do promjena osobe ovlaštene za zastupanje, udruge su obvezne u Registar upisati ažurirane podatke.** Do tada nemaju obvezu upisivanja podataka u Registar stvarnih vlasnika. Osoba ovlaštena za upis podataka u Registar moći će bez plaćanja naknade upisati podatke u Registar korištenjem web aplikacije Financijske agencije uz digitalni certifikat ili u poslovnica Financijske agencije na za to predviđenim obrascima. Za pravni subjekt koji odgovara, točne i ažurirane podatke o svom stvarnom vlasniku ili stvarnim vlasnicima ne upiše u Registar na način i u rokovima propisanim Pravilnikom propisana je novčana kazna u iznosu od 660 eura do 46.450 eura, a za člana uprave ili druge odgovorne osobe u pravnoj osobi od 660 do 9.950 eura. Fina je, kao ovlašten tužitelj za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravnih subjekata koji ne upišu podatke u Registar stvarnih vlasnika, u obvezi izdati prekršajni nalog na temelju Prekršajnog zakona i Zakona o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma. Upite vezano za način i rokove upisa podataka o stvarnom vlasniku u Registar sukladno odredbama Zakona i Pravilnika može se uputiti pisanim putem na adresu elektroničke pošte: info.uzspn@mfin.hr i na broj telefona: 01/6345 451. Upite vezano za korištenje aplikacije Registar stvarnih vlasnika može se uputiti pisanim putem na adresu elektroničke pošte: info@fina.hr i na broj telefona: 0800 0080.

Dostava zapisnika sa sjednice skupštine udruge

Pitanje: *Trebaju li udruge zapisnik o izglasavanju financijskog plana dostavljati nadležnim državnim institucijama, ako da, kojoj instituciji, u kojem roku i treba li se uz zapisnik dostaviti financijski plan?*

Odgovor: Udruge su dužne zapisnike s godišnje skupštine dostavljati nadležnom upravnom tijelu županije odnosno Grada Zagreba koje vodi registar udruga. Iako rok nije propisan zakonom osoba ovlaštena za zastupanje udruge dužna je zapisnik dostaviti u razumnom roku nakon održane sjednice skupštine. Radni materijali (odluke, planovi, izvještaji i slično) se smatraju sastavnim dijelom zapisnika.

Neformalna udruga - osnivanje i djelatnosti

Pitanje: *Imamo pitanja vezano za osnivanje, djelatnosti i gospodarske djelatnosti neformalne udruge. Zanimaju nas detalji oko toga.*

Odgovor: Na neformalnu udrugu ne primjenjuju se odredbe Zakona o udrugama, nego odredbe Zakona o obveznim odnosima kojima se uređuje ortaštvo⁴ članci 637. do 660. neformalna udruga ne mora imati statut. Smatramo da gospodarsku djelatnost mogu obavljati samo subjekti koji imaju pravnu osobnost, što podrazumijeva da su upisani u odgovarajući registar. Informaciju o otvaranju žiro računa za ortaštvo treba potražiti u poslovnoj banci, a donacije i sponzorstva neformalna udruga može primiti samo od privatnopravnih subjekata. Zakonom o financijskom

poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija nije uređeno financijsko poslovanje neformalnih udruga. Neformalna udruga se uvijek može odlučiti upisati u Registar udruga, čime stječe i pravnu osobnost.

Ovlasti osoba ovlaštenih za zastupanje nakon isteka mandata

Pitanje: *Po isteku mandata tijelima udruge (Upravnom odboru, Nadzornom odboru i Stegovnom sudu), prestaje li u tom trenutku istima i pravo donošenja odluka do izbora novih članova u tijelima? Pravo odlučivanja jedino ostaje na osobi koja se u registru te po statutu vodi kao Osoba za zastupanje udruge te na Skupštini/Zboru kao najvišem tijelu udruge?*

Odgovor: Osoba ovlaštena za zastupanje koja je navedena u registru, ako joj je istekao mandat nema pravo odlučivanja, nego samo pravo i obvezu sazivanja skupštine na kojoj će se izabrati nova tijela udruge i osobe ovlaštene za zastupanje. Ako osobi ovlaštenoj za zastupanje koja je navedena u registru udruga mandat još traje (a istekao je mandat drugim tijelima), ona ima samo pravo zastupanja udruge, kao i one ovlasti koje su joj propisane statutom udruge, ali ne može odlučivati o pitanjima koja su u nadležnosti tijela udruge kojima je istekao mandat. Inače, skupština udruge, nema limitirani mandat, ona je uvijek u mandatu (osim ako nije riječ o savezu udruga, kada su članovi skupštine predstavnici članica udruge koji imaju mandat u skupštini utvrđen statutom saveza udruga).

Sponzorstva i donacije sportskim klubovima

Pitanje: *Nastavno na mnoga pitanja amaterskih sportskih klubova, zanima nas odgovor na pitanje o donaciji i sponzorstvu sportskih klubova od strane pravnih osoba. Kad se sklapa Ugovor o sponzorstvu, a kad Ugovor o donaciji te koje su obveze sportskih klubova?*

Odgovor: Postoji bitna razlika između sponzorstva i donacija. Naime, sponzorstvo podrazumijeva davanje novca, stvari ili usluga uz određenu promidžbenu (reklamnu) protuuslugu. Sponzor pritom ima pravo na promidžbu (reklamnu) vlastite tvrtke ili proizvoda, kao primjerice navođenje imena sponzora u oglasima, na reklamnim panoima na priredbama, na sportskim dresovima i pisanim materijalima. Donaciju (darovanje) karakterizira davanje dara u novcu, stvarima ili uslugama primatelju i to bez ikakve naknade ili protuisporuke dobra ili usluge te ista obavezno ide putem natječaja. Sponzorstva se mogu ugovarati bez javnog natječaja, ali uz obvezu provjere formalnih uvjeta za udrugu s kojom se zaključuje ugovor o sponzorstvu. Kada se odobravaju i dodjeljuju (ne)financijska sredstva programima/projektima udruga putem sponzorstva javnih trgovačkih društava također se na odgovarajući način moraju primjenjivati odredbe Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge, kao što su zaključivanje ugovora o sponzorstvu, izvještavanje o dodijeljenim sredstvima i sl. Napominjemo i da, u

⁴ NN 035/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18 i 126/21

slučaju sponzorstva, udruga mora sponzoru izdati račun za obavljanu uslugu promidžbe i/ili reklamiranja i da pri tome mora biti registrirana za takvu djelatnost, što znači da u statutu udruge mora biti pod gospodarsku djelatnost upisana djelatnost usluge promidžbe i reklamiranja trećih pravnih osoba, kako udruga ne bi bila kažnjena za obavljanje neregistrirane djelatnosti. U slučaju donacije, odnosno sponzorstva obveze sportskih klubova uređene su ugovorom sa davateljem (ne)financijske podrške.

Uvid u popis članova udruge - nadzor nad radom udruge

Pitanje: *Zanima me kako kao član udruge mogu dobiti popis ostalih članova? (zanimaju me osnovne stvari; ime, prezime, godina ućlanjenja). Mišljenja sam da ovo ne za-dire u GDPR. Također, udruga ima u vlasništvu poslovnu jedinicu putem koje ostvaruje određeni profit. Zanima me kako kao višegodišnji član udruge i član skupštine mogu zatražiti ugovor i dokumentaciju koju je udruga sklopila s najmodavcem (radi se o višegodišnjem ugovoru najma) te što učiniti kada prijavim nepravilnost u udruzi a nad-zorni odbor se ne očituje oko tog problema?*

Odgovor: Uvid u popis članova može se tražiti i dobiti samo od udruge, a sukladno članku 12. stavku 5. i članku 45. stavku 2. Zakona o udrugama udruga nije dužna popis članova javno objaviti niti ga davati na uvid bilo kome osim svojim članovima i inspektorima koji obavljaju inspeksijski nadzor nad obavljanjem djelatnosti udruge. Dakle, za navedeno pitanje trebate se obratiti osobama ovlaštenim za zastupanje udruge. U pravilu, ako općim aktima udruge nije drugačije uređeno, član udruge može zatražiti svu dokumentaciju koja se tiče rada udruge pa tako i onu vezanu uz ugovor o najmu prostora. Upućujemo da se za prijavu nepravilnosti u radu udruge obratite nadležnim tijelima sukladno uputama koje možete pronaći na poveznici: <https://gov.hr/hr/prijava-nepravilnosti-u-rad-u-dru-ga/570>. Za mogućnost dostave dokumentacije vezane uz popis članova i ostalo što navodite u Vašem mailu, morate se obratiti samoj udruzi, odnosno osobama ovlaštenim za zastupanje budući da način dostave tražene dokumentacije nije propisan Zakonom o udrugama, već to treba biti navedeno u statutu udruge.

Pripajanje udruge javnoj instituciji

Pitanje: *Zanima nas na koji se način udruga građana može pripojiti javnoj ustanovi?*

Odgovor: Zakonom o udrugama propisane su statusne promjene udruga (članci 38. – 41.) koje se odnose na pripajanje jedne ili više udruga drugoj udruzi, spajanje jedne ili više udruga u novu udrugu i podjelu jedne udruge na dvije ili više udruga, ali Zakon ne poznaje statusne promjene koje uključuju i drugu vrstu pravnih osoba. Naime, kako je udruga privatno pravna osoba, ne postoji način da se udruga pripoji javnoj ustanovi, ali udruga i javna ustanova svoju (dugoročnu) programsku suradnju mogu urediti ugovorom ili sporazumom.

Nadzor nad radom udruge

Pitanje: *Članovi udruge su poslali upozorenje neprofitnoj udruzi jer je prekršila vlastiti Statut i s obzirom da udruga nije reagirala na pisano upozorenje spremni su podnijeti tužbu sukladno članku 42. Zakona o udrugama. Zanima nas je li članovi prema članku 42. Zakona o udrugama podnose tužbu 60 ili 30 dana nakon dostave pisanog zahtjeva te je li se u tom slučaju (povrede Statuta), upozorava Nadzorni odbor ili Skupština udruge?*

Odgovor: Pretpostavljamo da ste se s vašim upozorenjem obratili osobi ovlaštenoj za zastupanje udruge ili tijelu nadležnom da vodi udrugu između dvije sjednice skupštine, koji na vaš pisani zahtjev nisu reagirali na način da su vaš zahtjev razmotrili i otklonili nepravilnosti na koje ste ih kao članovi upozorili u roku od 30 dana od dana dostavljenog pisanog zahtjeva, a nisu niti sazvali nadležno tijelo ili skupštinu. U svakom slučaju, na nepravilnost treba upozoriti tijelo udruge nadležno Statutom, ali niste pogriješili ako ste pisano upozorenje poslali i upravom tijelu i nadzornom odboru i skupštini udruge. Sukladno Zakonu o udrugama protekom roka od 60 dana od dana dostavljanja pisanog zahtjeva imate pravo podnijeti tužbu općinskom sudu nadležnom prema sjedištu udruge radi zaštite svojih prava propisanih statutom udruge. Dakle, bitno je da tužba ne bude preuranjena, jer se može podnijeti tek nakon proteka roka od 60 dana, ali nije propisan rok do kojega se ona mora podnijeti. Ipak, smatramo da je prije podnošenja tužbe potrebno poduzeti sve moguće da se eventualne nepravilnosti ili spor riješe sukladno statutu udruge ili u postupku mirenja (medijacije). Prilikom podizanja tužbe treba imati u vidu da je riječ o građanskoj parnici (ne o upravnom postupku ili upravnom sporu), jer su udruge i njezini članovi privatno pravne osobe, te da su takvi sporovi na sudovima u pravilu skupi i dugotrajni.

Skraćeni postupak za prestanak postojanja udruge

Pitanje: *Želim izaći iz udruge koju sam osnovala zajedno sa svojom prijateljicom. Koja je procedura za izlazak?*

Odgovor: Iz vašeg upita nije jasno je li želite prestati biti članicom udruge u čijem ste osnivanju sudjelovali ili želite pokrenuti postupak likvidacije udruge. U prvom slučaju, istupanje iz članstva provodi se sukladno statutu udruge. U slučaju da želite pokrenuti postupak prestanka djelovanja udruge Zakon o udrugama⁵ u članku 48. navodi razloge za prestanak djelovanja udruge, a to su: 1. odluka skupštine o prestanku udruge, 2. statusne promjene, odnosno pripajanje drugoj udruzi, spajanje s drugom udrugom, podjela udruge razdvajanjem, 3. protek dvostruko više vremena od vremena predviđenog za održavanje redovne sjednice skupštine, a ona nije održana, 4. pravomoćna odluka suda o ukidanju udruge, 5. pokretanje stečajnog postupka, 6. na zahtjev člana, ako je broj članova udruge pao

⁵ NN 74/14, 70/17, 98/19, 151/22 - na snazi od 01.01.2023.

ispod broja osnivača potrebnog za osnivanje udruge, a nadležno tijelo udruge u roku od godinu dana od nastupanja te činjenice nije donijelo odluku o prijemu novih članova. Postupak likvidacije udruge provodi likvidator (članci 49. i 50. Zakona), koji može biti fizička ili pravna osoba koju je imenovalo nadležno tijelo udruge i koja je kao likvidator upisana u Registar udruga. Likvidator ne mora, ali može biti član udruge, pa tako likvidator može biti i osoba ovlaštena za zastupanje udruge. Likvidator zastupa udugu u postupku likvidacije te se otvaranjem likvidacijskog postupka upisuje u Registar udruga kao osoba ovlaštena za zastupanje udruge. Brisanje iz Registra udruga i prestanak postojanja (sukladno članku 52. Zakona) počinje nakon što likvidator podnese izvještaj o provedenom likvidacijskom postupku nad imovinom udruge, a iza udruge nisu ostali dugovi. Tad nadležni ured donosi rješenje o brisanju udruge iz Registra udruga, te po pravomoćnosti toga rješenja uduga se briše iz Registra i brisanjem iz Registra prestaje postojati. Također, postoji i mogućnost tzv. skraćenog postupka za prestanak postojanja udruge (članak 51. Zakona) koji se može provesti samo u tri slučaja: kada skupština donese odluku o prestanku postojanja udruge, kada je proteklo dvostruko više vremena od vremena predviđenog za održavanje redovne sjednice skupštine, a ona nije održana, ili kada je broj članova udruge pao ispod broja osnivača potrebnog za osnivanje udruge. U skraćenom postupku ne provodi se postupak likvidacije, a postupak može pokrenuti većina članovi upravnog (izvršnog) tijela udruge ili osoba ovlaštena za zastupanje udruge, na temelju pisane izjave pred javnim bilježnikom da uduga ne djeluje, da su ispunjene sve obveze udruge i da je preostala imovina udruge raspodijeljena u skladu sa Zakonom. Za moguće obveze udruge pet godina od dana brisanja udruge iz Registra udruga solidarno odgovaraju članovi udruge koji su dali izjavu. Udruga se briše iz Registra udruga, ali u Registru ostaju upisana osobna imena, prebivalište, OIB članova tijela udruge koji su potpisali izjavu, s naznakom njihove solidarne odgovornosti za moguće naknadno utvrđene obveze udruge.

Predsjednik udruge kao zaposlenik udruge

Pitanje: Može li predsjednik udruge biti zaposlena osoba u toj istoj udruzi u kojoj obnaša funkciju predsjednika?

Odgovor: Ne postoji zakonska zapreka da predsjednik udruge bude istovremeno i zaposlenik udruge. Međutim, iako to propisima o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija nije izričito propisano, smatramo da bi u tom slučaju bilo dobro da uduga u svom statutu propiše da ima najmanje još jednu osobu ovlaštenu za zastupanje udruge (dopredsjednik ili tajnik i sl.), kako bi se izbjegla situacija da predsjednik udruge sam sebi potpisuje isplatne liste, putne naloge i slično. Naime, to je osobito važno u slučaju da se programi i projekti udruge financiraju iz javnih izvora, kada je potrebno voditi računa o izbjegavanju sukoba interesa u raspolaganju javnim sredstvima.

Obavljanje javne ovlasti od strane udruge

Pitanje: Kako se mogu provjeriti da li neka udruha koja je upisana u registar udruga, "obavlja društvene djelatnosti korištenjem javnih ovlasti uređenih posebnim Zakonom"?

Odgovor: Republika Hrvatska može obavljanje određenih poslova povjeriti i udrugama, a to može učiniti jedino posebnim zakonom. Posebnim zakonom kojim se uređuju određene javne ovlasti jasno je navedeno i koje udruge ih mogu obavljati. Javne ovlasti uređuju se primjerice Zakonom o Hrvatskom Crvenom križu, Zakonom o vatrogastvu, Zakonom o Hrvatskoj gorskoj službi spašavanja. Pri tome, od obavljanja javnih ovlasti treba razlikovati obavljanje javnih potreba koje se također uređuju posebnim zakonima kao što Zakon o sportu uređuje obavljanje javnih potreba u sportu na nacionalnoj i lokalnoj razini, Zakon o tehničkoj kulturi uređuje obavljanje javnih potreba u tehničkoj kulturi na nacionalnoj i lokalnoj razini, Zakon o kulturnim vijećima i financiranju javnih potreba u kulturi uređuje način financiranja te ostale uvjete koje primjenjuje Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u financiranju javnih potreba u kulturi.

Produljenje mandata predsjedniku udruge

Pitanje: Predsjedniku Udruge u lipnju 2024. ističe mandat, međutim na izornoj skupštini u svibnju mjesecu ove godine izglasano je da dosadašnji predsjednik nastavlja biti predsjednik udruge naredne četiri godine, pa vas molim samo da mi kažete koje dokumente moramo i na koji način poslati kako bih se predsjedniku produljio mandat te kako bismo dobili rješenje o istom, te kako bi se u registru udruha promjena bila vidljiva.

Odgovor: Osoba ovlaštena za zastupanje udruge podnosi nadležnom upravnom tijelu u županiji odnosno Gradu Zagrebu zahtjev za upis promjena u registar udruga koje se odnose na izbor osoba ovlaštenih za zastupanje, neovisno o tome radi li se o osobama iz prethodnog mandata. Zahtjevu se prilaže zapisnik o radu i odlukama tijela udruge koje je po statutu nadležno za donošenje odluke zbog koje se traži upis promjene u registar udruga, preslika osobne iskaznice ili putovnice osoba ovlaštenih za zastupanje te ovjerene izjave osoba ovlaštenih za zastupanje odnosno likvidatora o nepostojanju zapreke iz članka 19. stavaka 2. i 3. Zakona. Naime, osoba ovlaštena za zastupanje ne može biti osoba koja je a) pravomoćno osuđena za kazneno djelo financiranja terorizma, pranja novca, zloporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju, prijevare u gospodarskom poslovanju, prouzročenja stečaja, pogodoivanja vjerovnika ili povrede obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga iz zakona kojim se uređuju kaznena djela i kaznenopravne sankcije ili ranije važeća kaznena djela zloporabe stečaja i zloporabe u postupku stečaja i to za vrijeme dok traju pravne posljedice osude kao i kojoj su uvedene međunarodne mjere ograničavanja raspolaganja imovinom, dok su te mjere na snazi ili b) pravomoćno osuđena za kazneno djelo neke druge države koje po

svojim bitnim obilježjima odgovara navedenim kaznenim djelima. Osoba ovlaštena za zastupanje udruge koja je u izravnom doticaju s djecom ne može biti osoba koja je pravomoćno osuđena za neko od kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta na temelju zakona kojim se uređuju kaznena djela i kaznenopravne sankcije. Posebno je važno napomenuti da se zahtjev za upis promjena u registar udruga podnosi se u roku od 60 dana od dana donošenja odluke o promjeni. Zahtjev podnesen nakon toga roka, osim ako se odnosi na prestanak udruge, odbacit će se rješenjem.

Izvadak iz registra udruga i elektronički zapis (izvadak)

Pitanje: Je li ispis iz registra udruga koji je dostupan na službenim stranicama ministarstva ima jednaku vrijednost kao i sam Izvadak iz registra.

Odgovor: Registar udruga je javna baza podataka koja je dostupna putem mrežne stranice Ministarstva pravosuđa i uprave, a vodi se sukladno Zakonu o udrugama i Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja Registra udruga Republike Hrvatske i Registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj. Podaci upisani u Registar udruga te statut udruge iz kojeg su vidljivi ciljevi i djelatnosti udruge su javni i objavljuju se na mrežnoj stranici Ministarstva zajedno sa poveznicom na javno objavljene podatke iz Registra neprofitnih organizacija. Elektronički ispis iz Registra udruga, koji se sa zadnjim upisanim i važećim podacima može u realnom vremenu pregledati i sprintati za svaku udrugu upisanu u Registar, u pravnom prometu (prilog dokumentaciji za prijavu za financiranje, poslovanje s bankama ili drugim javnim institucijama i sl.) sadrži sve podatke koje se o udruzi mogu vidjeti u Registru udruga i smatramo da ima istu vrijednost kao i izvadak iz Registra udruga kojeg izdaje nadležni registracijski ured u županiji, pogotovo imajući u vidu da uvid u Registar udruga i elektronički ispis može napraviti svaka pravna i fizička osoba u Republici Hrvatskoj. Međutim ako banka ne priznaje elektronički ispis iz registra udruga kao vjerodostojan dokument možete joj umjesto Izvatka iz registra udruga dati elektronički zapis (izvadak) za vašu udrugu koji može pribaviti svaka osoba putem sustava e-građani. Nakon registracije u sustavu e-građani putem osobne vjerodajnice potrebno je u katalogu usluga odabrati Aktivno građanstvo a nakon toga opciju Registri neprofitnih pravnih osoba u kojoj se dobije usluga koja omogućava dohvat elektroničkih zapisa iz Registra udruga RH, Registra stranih udruga u RH, Registra političkih stranaka RH, Registra zaklada RH, Registra stranih zaklada u RH, Evidencije pravnih osoba Katoličke

Crkve u RH, Evidencije vjerskih zajednica u RH, Registra vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Ovaj elektronički zapis je ekvivalent izvatku i svaka ga banka mora priznati kao vjerodostojan.

Može li se prihod od prodaje nekretnine u vlasništvu udruge podijeliti članovima udruge

Pitanje: Registrirani smo kao udruga i u vlasništvu imamo nekretninu. Statutom od 1986. godine, kada je osnovana Udruga, bilo je regulirano da ukoliko Skupština donese odluku da se nekretnina proda te nakon namirenja svih obaveza, u koliko postoji ostatak od vrijednosti nekretnine podjeli članovima udruge razmjerno godinama članstva. Nakon donošenja novog Zakona o Udrugama 2015.g. u tražilo se usklađivanje Statuta te je brisan naš stavak gdje pojašnjava podjelu imovine nakon prodaje. Molimo vas pojašnjenje ovog članka da li je moguće prodati objekt i podijeliti sredstva članovima Udruge razmjerno godinama članstva ili ne. Svake godine smo kroz članarinu i korištenjem odmarališta snosili troškove popravaka i održavanja objekta bez bilo čije pomoći.

Odgovor: Uvidom u Registar udruga vaša udruga osnovana je u 1995. godine u vrijeme kada je na snazi bio Zakon o društvenim organizacijama i udruženjima građana (pročišćeni tekst) (NN 010/1990), kojim je u članku 25. bilo propisano da u slučaju prestanka udruženja građana nekretnine preuzima općina na čijem se području (nekretnine) nalaze. Važeći statut vaše udruge donesen na skupštini 2015. godine u članku 27. propisuje da se u slučaju prestanka postojanja Udruge imovina, nakon namirenja vjerovnika i troškova likvidacijskog, sudskog i drugih postupaka, predaje udruzi, ustanovi ili zakladi koje imaju iste ili slične statutarne ciljeve, a na osnovu odluke skupštine. Sukladno navedenom, te sukladno odredbama članka 53. Zakona o udrugama, a imajući u vidu da je udruga zasebna pravna osoba te da osnivači i članovi udruge mogu raspolagati imovinom udruge samo sukladno Zakonu, nije moguće da se sredstva od prodaje objekta podijele članovima udruge razmjerno godinama članstva, bez obzira na to što članovi kroz članarinu svake godine sudjeluju u troškovima popravaka i održavanja objekta. Naime, udruge su prije svega članske organizacije i osnivač ili član udruge koji donira udruzi financijska sredstva, pokretnine ili nekretnine i/ili plaća članarinu nije time postao „dioničar“ udruge koji ima pravo potraživati svoju donaciju ili članski doprinos. Član udruge i drugi korisnici mogu koristiti dobra ili usluge udruge samo na način propisan statutom udruge, sukladno zakonu.